

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.¹
на чверть року 5 кор.
на місяць 170 кор.

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 коп.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шапкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунички). Експедиция місцева и Агенция Соколовського в пасажі Гавмана.

Рукописи заєртває ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня значайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланим» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесєня по 30 с. від стрічки.

Національна автономія яко основа до національного порозуміння.

(X) Вже нераз зовсім не з радикального боку, але з консервативних кругів (як Експ. др. Бернрайтер в держ. раді) вказувано на національну автономію яко основу до національного порозуміння. Сими днями моравський посол до державної ради з німецько-міського округу виборчого штернберського, др. Хіярі, в розмові з редактором дневника Reichswehr висловив ся, що відповідним уладженєм національної автономії можна би область національних спорів зменшити і для того виложив свої погляди, щоби їх подати до прилюдної відомости. Сі погляди заслугують на те, щоби й нашу суспільність з ними познакомити.

Др. Хіярі кладе велику вагу на се, щоби его предлоги не вважати односторонною партійною програмою, лише замітками зробленими в інтересі загалу. Розвиток політичних відносин в останних часах показує докладно, що змаганє поодиноких народностей в Австрії, щоби свою силу і свій вплив розширити коштом супротивних народностей, не доведе до нічого. Насилою нині нічого не осягне ся, бо кожда народність пильнує дуже бачно свого стану посідання. Спори поміж народами держави довели до такої застої парламентарних відносин, котрі можуть державу довести до вельми сумного стану, наколи не найде ся якого виходу.

Нема ніякого сумніву, що сегодня ніхто вже не думає з Австрії зробити односторонню національну державу, але й сего заперечити годі, що поселені в Австрії народи мають спільні економічні справи і мусять побіч себе вести мирне житє. Треба отже найти способи, щоби ріжні народности спонукати до обопільної терпимости і спільної економічної та культурної роботи і переконати їх про се, що зєдинєна сила загалу кожній часті дає обезпечєне власного естования. Найліпшим способом до сего конечного зєдинєня є можливе зменшенє предмету національних спорів. Треба отже скілько можна много ріжних точок виділити із язикового спору, а се може стати ся лише з підмогою національної автономії. Ся давно вже указувана дорога веде від національного розділу до національного федералізованя. Треба кожній народности дати спромогу, щоби свої чисто національні і специфічно культурні справи могла сама порядкувати, кожда народність повинна мати змогу, свої материяльні і духові засоби вихісновувати для своїх власних національних цілей. Але так як кожній народности треба признати право, що може самостійно національно розвивати ся, так само кожний нарід повинен прийняти ся до обовязку, щоби сам дбав про свої спеціальні національні і культурні потреби та їх сам заспокоював*). Найпершим способом до сеї

цілі було би заложєне національного катастру. Сей катастер уможливив би кожній народности, розслідити свої національні потреби і перевести самооподаткованє на національні і культурні цілі нпр. на школи, штуку і літературу і т. п. Тим способом можна би поступєнно дійти до далекою цілі національної самоуправи, котра зовсім природно переломила би нинішню краєву автономію, а на єї місце впровадила автономію національну. Сей перестрій вимагає вельми предметового осуду, наколи хочемо єго ціль і досягність належно оцінити.

Для зрозуміння національної самоуправи і самооподаткованя треба показати се на конкретнім прикладі, як се має ся розуміти. Напє тепєрішнє шкільництво основує ся на шкільній громаді, доси територіяльно відграниченій. Тепєр має она бути національно відграничена, а позаяк сей рід поділу мав би бути безусловним і на інших областях переведений, дійшли-б ми малопомалу і до національно-політичних адміністраційних повітів. В своїй висшій організації лучили би ся національні громади шкільні в більші округи шкільні, котрі би підлягали знов спільній національній раді шкільній, котра була би найвисшою інстанцією адміністраційною і мала би вимірювати загальні податки національні. Достарчуване засобів на потреби національних шкіл мало би так відбувати ся, що ті суми, які тепєр дає держава, край і громади на шкільні цілі, спеціальним оподаткованєм приписувано би національним податникам на основі національного катастру. Так само як для народних і виділових шкіл, можна би сею дорогою збирати засоби для висших національних шкіл.

Подібним способом, як в шкільних справах можна би поступати і в інших національних питаннях, а тим способом можна би багато спірних національних питань виділити з політичного житя. Таким побитом можна би в Австрії довести до такого стану, котрий би поодиноким народностям уможливив жити мирно з собою і побіч себе і дбати про полагоду спільних економічних і державно-політичних питань. Чим скорше поведе ся спірні національні питання виділити з обсягу державної ради і соймів, щоби їх переказати новим адміністраційним тілам, тим скорше дійде до порозуміння поміж народами і до спільної роботи між ними на інших областях.

слабших і доси занедбаних народностей. Без сумніву держава пособляла материяльно розвиток нпр. вімецького живля, єго шкільництва, штуку, науки і т. д., а се діяло ся часто коштом занедбаня розвитку інших народностей. Те саме можна сказати про краєву управу, як нпр. в Галичині, котра більше дбає і дбала про пособлюванє польского як руского живля. От хочби взяти число польских гімназій в порівнаню до числа руских, на котрі йшли гроші з державних фондів і від руских податників. Потреби польской народности заспоковні в тім напрямі доволі і нашим грошем, а тепєр мали-б ми власними засобами дбати про засновани потрібних нам ще руских гімназій. — Ред. Русл.

Товариство „Просьвіта“

(Звіт філії „Просьвіти“ в Стрию за час від 11 червня 1903 до 11 мая 1904).

(Дальше).

Промисл ткацкий.

Виділ філії взяв ся за провіренє, якого рода промисл найбільше відповідає потребам повіту стрийского і має найбільше основ до розвитку в тім повіті. В тій цілі розписав виділ квестіонар в повіті і відбув численні конференції. В результаті виділ набрав пересвідченя, що яко домашній промисл в стрийскім повіті мало-б услівє розвитку ткацтво і що було би річию пожаданю стреміти до приспособленя в повіті власних фахових сил місцевих в тім ремеслі, при помочи котрих можна би заложити в Стрию школу ткацку, або хоч взірцевий варстат ткацкий. Виділ інформував ся в тій справі у людей фахових, що займають ся шкільництвом промисловим в краю, і заходом виділу удалось вкінці вивєдати для учеників зі стрийского повіту чотирнацять місць в краєвій школі ткацкій в Ланьцуті, а то чотири вже від 1. лютого с. р., а десять від 1. вересня 1904. В цілі обсади тих місць розписав виділ філії конкурс на день 15. січня 1904; на конкурс прийшло 18 зголошень; на засіданю 2. січня вибрано 14 хлопців в віку около 14 літ і 4 з них відвіз секретар виділу о. Матковський дня 2. лютого до Ланьцута. Виділ філії покрив сам всі кошти уміщеня тих учеників і перші кошти їх удержаня; на дальше удержанє будуть по кількох місяцях вже ученики заробляти своєю роботою. Наука треває три роки; по трох роках одержить кожний з учеників на власність варстат ткацкий. У котрих з учеників окаясь до того спосібність, сей буде міг перейти на науку до школи суконничой. Від дня 2. лютого 1904 побирають науку в школі ткацкій в Ланьцуті слідуєчі вислані виділом філії ученики: Михайло Шкалубина з Сяневідска нижного, Петро Пилипів з Комарова, Стефан Матвійів з Угерска і Льво Піта з Завадова. Ученики ті одержують безплатно науку і помешканє, видатки на харч поносять поки-що виділ філії, котрий вніє до комісії промислової при Виділі краєвим прошенє о стипендії для них, з котрих би можна видатки на харч покрити до того часу, коли ученики ті вже з своєї роботи видаток сей будуть могли покрити. В перних днях цвєтня 1904 одержав виділ від дирекції школи ткацкой повідомленє, що всі чотири ученики роблять значні поступи в науці і що поведєне їх є з кожного погляду похвальне. На десять місць, які прирєчено виділови від 1. вересня 1904 призначив виділ: Василя Мацевка і Петра Мазяка з Добрян, Івана Захаркова з Комарова, Данила Собкова з Дідушниць малих, Михайла Курилишина з Угерска, Федора Пальчикевича з Завадова, Михайла Дулиша і Василя Свистуна з Дуліб, Льва Сімяновского з Грабівця, Гриня Багрія з Дашави і Николу Берездецкого з Голобутови.

Промисл молочарский.

На основі дослідів предпринятых при люстрациях читальень і при нагоді викладів по читальнях прийшов виділ філії до пересвідченя, що в стрийскім повіті є пригідне поле до молочарства. На стрийскім Підгіррю мало орної рілі, за те більше наші і сєляни держать багато ху-

*) Переведєне сеї засади без огляду на мнєвшість було би вчасти несправедливе для

доби. Та коло молока не вміють ходити наші селяни і їх молочні продукти не мають попиту і збуту. Цілий Стрий заосмотрюють майже виключно німецькі кольовісти, котрі ходять коло молока добре і чисто. Супротив того треба з одної сторони навчити селян головних правил молочного господарства, а з другої уможливити і улекшити їм продаж продуктів сего господарства через заведене відповідних організацій. В дни 6. лютого с. р. скликав виділ до Стрия конференцію в справі молочарства, на котру прибули запрошені виділом фахові знатоки п. Бедронь, бувший учитель молочарства в Видлі краєвім і п. Гарасевич, котрий відбув науку молочарства в Данії і практикував в заграничних господарствах молочарских. Розведено кількогодинну дискусію, в котрій майже всі присутні взяли живу участь. Вкінці дійшли до слідуєчих вислідів: 1) що молочарство має в повіті стрийськїм основи і будучність; 2) що організацією сего промислу має на разі займатись філія «Просвіти»; 3) що пожадані є в поодиноких окресних селах виклади про молочарство і спілки молочарскї як також устроєня курсів практичних з приладами, а іменно з центрифугою; 4) що найпрактичнішим почином організації промислу молочарского буде утворенє в поодиноких точках повіту по селах, де продукція молока є значна, закладів до відділюваня сметанки, а в Стрию закладу центрального до виробу масла, его продажі і вивозу; 5) що в тій цілі належить безпроволочно виобразувати кількох своїх людей, котрі би вміли вести заклади філіальні і центральні. Виділ філії, прийнявши директиву сеї конференції за основу своєї акції на поли промислу молочарского, упросив п. Гарасевича сейчас до устроєня викладів теоретичних. Такі виклади відбулись дня 7. лютого в Завадові і дня 8. лютого в Угерску. В обох місцях згромадилося в читальнях «Просвіти» на ті виклади велике число людей, мушья і жінок і всі вислухали викладів з надзвичайним зацікавленєм. Жива дискусія велась в обох читальнях по кілька годин. В читальні в Угерску викладав п. Гарасевич також про управу пасовиск, подаючи способи на усунєня безлічи кретовин, які вкрили просторі пасовиска громадскі в Угерску. І сей виклад не остав без успіху, бо громадяни постановили зараз з початком весни приступити до меліорації пасовиск в представленім їм напрямі.

Дальші виклади інформаційні о молочарстві п. Александра Гарасевича відбулись в дни 13-го марца с. р. в Синевідку нижнім, 14-го с. м. в Гірнім, 15-го с. м. в Лисятчах, 16-го с. м. в Комарові, 18-го с. м. в Дашаві, 19-го с. м. в Дідушицях великих, 20-го с. м. в Жулині. — Виклади ті відбулись з слідуєчими результатами:

а) В Синевідку нижнім селяни по вислуханню відчиту заявили охоту завязаня у себе спілки, — а в тій цілі 11 селян зложило вписове до спілки. Справою сею заінтересував ся дуже місцевий учитель так, що при его помочи спілку в житє ввєсти можна тям більше, що Синевідчани маючи велику толоку і більше число коров держати можуть.

б) В Гірнім на виклади прийшло около 40 господарів і 10 господинь; річ сама привала дуже до впадоби, однак з причини занадто великого роздробленя ґрунтів та цілковитого браку толоки організація спілки не дасть ся тут перевести.

в) В Лисятчах прислухувало ся викладом около 83 людей, між котрими переважало число молодших. — Справу організації спілки узнано яко річ хосенну і яко можливу до переведеня, — але доперва тогди, коли би меліорація толоки та сіножатий лисятчских дала ся перевести. Заложєню спілки стоїть на разі на перешкодї також і будова дому читальняного, а се діло обдумане на більшу скалю вимагає великих видатків, так, що тепер не в силі суть лисятчкї люди до заложєня спілки молочарскої приступити.

г) В Комарові зібрало ся в читальні около 100 людей, а між тям було і велике число жінок. Виклад про спілки молочарскї викликав велике заінтересованє, а перед всім між жінками. — Зі звгляду на велику рухливість селян, на їх спирт та проворність, заложєне спілки не лиш

дало би ся легко перепровадити, але надто дають они запоруку, що спілка не засвітить ся. — На викладах в Комарові були також присутні селяни з Олексич та з Ярушиць.

д) В Дашаві виклад відбув ся в громадскім домі в присутности 120 людей серед заінтересованя їх до тої справи. — Дашавці розпитуєчись про подробиці при організації спілок молочарских оказали охоту до заложєня тої-ж, справа ся однаковож в Дашаві зі звгляду на брак інтелігентної людини — котра тою справою хотїла би ся зайняти, є на разі трудна до переведеня.

з) Хотяй в Дідушицях великих число присутних 150 людей на викладах було найбільше, то з причини малоземельности, майже цілковитого зубожєня селян заложєне спілки є майже неможливе, тим більше що заінтересованє тою справою оказало ся виключно лиш у молодших, підчас коли старші люди не висказуючи своєї гадки, робили вражєнє людей такїй акції противних.

ж) На виклад про організацію спілки молочарскої в Жулині зібрало ся в читальні звиш 140 людей, котрі оказали велике заінтересованє до тої справи, а 27. марца 1904 відбули другу нараду в тій справі.

До організації спілки надають ся найкраще села Задів, Угерско, Лисятчї, Комарів, Жулин, та по части і Синевідско нижне, перед тим однак належало би урядити й однім селївзірце в спілку для приміру. Виділ порішив по порозуміню з делегатами дотичних громад передовім заснувати спілки молочарскї в Завадові і Угерску, котрі місцевости з кожного погляду до сего найкраще надають ся. В тій цілі порозумів ся виділ з п. Ведронем, щоб устроїв ще в обох тих громадах демонстрації з центрифугою, почім наступить в обох громадах заснуванє спілок. Позаяк ціла дотеперішня акція потягнула вже за собою значні кошти, а ще значнійших коштів вимагати буде устроєнє і організація згаданих спілок, відїє ся виділ філії до центрального Виділу «Просвіти» о підмогу на тую ціль з фонду удїленого товариству соїмом на цілі господарскі.

(Конець буде).

Виборчі надужитя в долиньскім повіті.

З Долиньщини пишуть нам:

Цілий персонал ц. к. дїбр агітує завзято при правиборах — лісничі камеральні їздять по селах і голосять, що ті, котрі будуть голосувати на виборців о. Богачевского, не дістануть дров ані роботи в лісах камеральних — страшать отже і тероризують в силу своєї власти урядової і тим способом роблять недозволєну прєсию на селян. Особливо віддають ся тій агітації управитель камеральний Антін Яворскій в Мізуні і лісничі камеральні Дуффек в Слободі долиньскій, Шпурни в Ракові і Білецкїй в Кальвім.

Правибори в Княжолуці переведені уневажнїло ц. к. Староство з тої лише причини, що стражник лісовий Филип Цімер не був на лістї, хоч лісти були через приписаний час виставлені і Цімер не рекламував зовсім в терміні.

Разячого надужитя допустив ся комісар Староства Смолень при правиборах в Велдїжї.

В Велдїжї заповіджені були правибори на 20. мая о год. 11. рано. Вибори ті були належито наперед оголошені, чого доказом найліпшим, що на 250 управнєних явило ся до голосованя 220 а іменно 100 жидівских а 120 руских виборців.

Комісар побачивши таке велике число виборців, замкаув ся найперше з війтом і писарем в канцелярії громадскій і відбув з ними довгу нараду, відтак іслав ще по зверхника обшару двірского в Вигоді Гіляра Гадзїньского пробуваючого на лат. пробостві і відбув з ним нараду, по котрій Гадзїньскій удав ся скоро назад на лат. пробоство.

Тодї комісар велїв отворити салю виборчу і оголосив зібраним, що розпочинають ся вибори. В тій хвили однак увійшов до салї лат. парох місцевий і підїє — очевидно на основі ухвали конференції закомунікованої ему Гадзїнь-

ским — заміт, що вибори не були належито оголошені, котрий то заміт потвердило ще двох людей прибувших з тим же парохом. Заміт сей записав комісар до протоколу і запитав начальника громади: «czy kazalesz pan trabic, ze beda wybogu» — на се відповів начальних «nie» — а на запитанє комісара «dlaczego?» додав: «bo nie wiedzialem, ze trzeba trabic». — На то обїзвались численні виборці, що оголошенє наступило через прибите оповіщеня в місцях таких, що ціла громада мусїла его видіти, однак комісар не допустив більше нікого до голосу — а лише сейчас оголосив, що з причини неналежитого оповіщеня вибори не відбудуть ся — а другий термін буде в своїм часі оголошеній.

Дося термін сей не зїстав оголошеній і очевидно буде оголошеній в той спосіб, щоби по рускій стороні явленє ся значнійшого числа виборців було неможливим.

П. Смолень не ограничив ся на тім безправнім поступку — але за пів години вернув ще раз і в присутности многих людей завїзвав пароха руского місцевого о. Охримовича, щоби запобіг, щоб его парохіяни не били жидів, хоч до подібної обави супротив повного спокою в громаді не мав найменшої підстави.

Була се отже проба провокації, недостойна урядника державного.

Політичний перегляд.

В бюджетовій комісії австрійскої делегації ухвалєно вчера в Будапешті надзвичайний кредит для війска і маринарки разом з положеними позиціями екстраординарїй маринарки. При голосованю було 12 голосів за, против 5 голосів: Крамаржа, Странского, Доберніга, Гофмана і Сустершіца.

Про скликанє законодатних тіл доносять з Відня, що правительство має намір скликати австрійскій парламент на конець вересня, бо ему пильно зі справою затагненя позички на війскові потреби. З сеї причини проявляє ся тенденція скликати соїми на другу половину червня і першу липня. В звязи з тим стоїть вчерашнє донесєнє з Праги, що на вчерашнім засіданю чєского краєвого виділу подав маршалок краєвий кн. Лобкович до відомости, про намір правительства зараз по делегацийній сесії скликати соїм краєвий. Член виділу Ешпінгер вказав на то, що доки Чехи ведуть обструкцію в радї державній, доти нема й бесїди, щоби Німці перестали робити обструкцію в чєским соїмі. Скликанє чєского соїму було би диятого лиш стратою часу і грошей.

Австрійскі кредити на війско і маринарку занепокоїли деякі держави, особливо балканські. Осє яку телеграму оголошує W. N. Tagblatt в Петербурга: В тутешних політичних крүгах говорять дуже богато про близке порозумінє межя Туреччяною, Болгарією, Сербією і Черногорою, при рівночаснім компромісі всіх тих держав в Італією. Як кажуть, сею акцію піддержує морально Росія, а причину до сего дали алярмуючі голоси панславистичної прєси про мнимий плян висилки австрійских війск на Балкан. Згаданий союз має взагалі на цілі відперте германїзму на Сходї. Туреччина — як зачувати — обовязує ся завести реформи в Македонї, а при евентуальнім нарушеню границь зі сторони Німеччини і Австро-Угорцини, прилучити ся до инших балканских держав з цілю своєю військовою силою. Побіч сего Туреччина позволить Італійцям зайняти становиско на Адрийскім морю в Альбанї. Італія запевнює зі своєї сторони Туреччинї зверхність над європейскими провінціями, а також над Боснею і Герцєговіною. — Очевидно, що в сїй денємі богато прибільшено та скомбіновано, але всеж таки вказує она на той фермент, який не перестає витворювати ся з огляду на балканскій півостров.

Япаньско-росийска війна.

Нова картина війни.

Япанці очевидячки остановили ся в своїм походї против Ліяуяна. Перша армія, зложена в

трох дивізій, ген. Куроки здержала ся в Фейванчені, а як доносять російські вивідуючі патрулі, стріють для себе в близькості сеї місцевости укріпленій табор. Друга армія під проводом ген. Фока висіла коло Пичево на Квантунським півострові, старає ся его заняти в цілости, випираючи поменші російські відділи в західнім напрямі до Нючвану і має намір звернути ся против Порт-Артура. Трета армія під проводом ген. Нодзу, японського головнокомандуючого, мала висісти в Нючвані, колиб удало ся було бодай в часті заблюкувати порт-артурський в'їзд. Але після очищення его Росіянами та після японської катастрофи на морі, Нодзу змінив плян і виладовуванє третої армії відбуває ся вже тепер в Такушані. Са трета армія правдоподібно призначена на утворенє звязи між обома попередніми та на підпиранє їх акцій резервами.

В сей спосіб плян Японців кристалізує ся в тім напрямі, що они закинули плян офензиви против головної російської армії, а звернуть ся передовсім против Порт-Артура. Армія ген Куроки має на цілі замахувати Куропаткина, колиб він хотів двигнуть ся на відсіч в напрямі на полудне. Ввиду того Куропаткина перейде правдоподібно до офензиви, але против кого зверне ся в першій лінії, чи против Курокого чи Фока — годі сказати. На всякий спосіб против армії Курокого Росіяни не тільки могли би оставити в Ляуянї сильні свої резерви, але також наступати полки, які небавом натиснуть на Японців з заду. Вістки з поля битви майже устали, а англійські часописи доносять хиба про вандалізм козаків, які розвалюють немов то гроби та святині Корейців, як би они не мали що иншого до діла. Також виписують несотворені річи про внутрішні революції в європейській Росії. І так приміром поважний дневник Standard подав, що в Варшаві засуджено на смерть і повішено зверх 600 осіб. Се вже і японська преса назвала глупою видумкою.

Нові вісти.

Після японської вісти, по завзятій борбі Японці заняли Кінчав, яке лежить туй при шийці, що лучить Квантунський півостров з Ляутунським. — В Дальнім еще все спокійно, але леда день сподівають ся атаку Японців. — Урядова російська телеграма генерального штабу подає силу армії, виладованої в Такушані на 50.000 людей. — З 450 російських полонників, з битви над Яльом успіло двох втечи назад до російського табору. Хвалять поведєнє Японців з раними, над якими тільки Китайці збиткують ся. Російским офіцерам дозволено мешкати окремо і наглядати окрему кухню для «білих». Тубольці оповідали полонникам, що над Яльом стратили Японці 7.500 людей. Мерців навіть не хоренено, але засипано в рови землю, задля запобіженя заразам.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско кат. (Задушна), Пахомія; рим.кат. Вільгельма. — В неділю: руско-кат. Сош. св. Духа, Мод.; рим.кат. Мак.

— **Конкурсні штуки,** виставлені оводі товариством ім. Котляревського, виявили ся як пригідний набуток нашої драматичної літератури, в якій відчуває ся недостаток іменно коротких а добрих одноактів. Щоби дати нагоду нашій публиці пізнати сю новину на нашій драматичній царині, тов-о ім. Котляревського рішило еще раз повторити ціле представлєнє. З огляду, що тамтим разом, задля пізного оголошеня, багато осіб заізно довідало ся про се представлєнє, маємо тепер повну надію, що сям разом наша публица докаже, що интересує ся живо своєю літературою і сценою. Представлєнє відбуде ся в середу, дня 1. червня в сали тов-а «Гвізда».

— **З Львівського Бояна.** Послїдній вже в лїтнім сезоні духовний концерт, що відбудеь під протекторатом ВПр. Митрополита невідклично дня 7. червня, буде безперечно одним з найцікавіших, які коли-небудь наш «Боян» устроював. Щоби однакж він випав так величаво, як вже по самій програмі можна би надїятись, мусять як директори так і бояїсти ще вложити багато праці і відбудувати частійше проби. З тої причини повідомляю сям тих бояїстів, що були перешкоджєні вимтись на послїдній пробі, щоби від тепер не опустили вже жадної з запровіджєних проб, що від тепер відбувають ся під управою о. О. Нижанковського. Проту не лиш

о участь, але і о точність. Початок кожної проби о год. 7½ вечером. — *Р. Зарицкий*, голова.

— **З «Зорі»** доносять нам: В неділю дня 29. с. м. о 6. год. вечером відспіває хор Товариства руських ремісників «Зоря» поминальні псалми на гробах бл. п. Барвіньского, Шашкевича, Партицкого і пр. — Проба відбуде ся в суботу о 8. год. вечер в комнатах Товариства.

— **В справі учительського віча** пишуть нам: При нагоді конференції філії Руского Тов-а педагогічного в Буску, порішили учасники переслати на руки вічевого комітету отсі жаданя: 1) Управильненя правних відносин службових всіх народних учителів. 2) Поліпшеня платні учительської. 3) Знесеня Рад шкільних місцевих. 4) Признаня «Проміня» побіч фахового «Учителя» своїм становим органом з бажанєм, щоби той орган змінив ся на тижневник. При тій нагоді учасники вложили 20 К на фонд вічевий і замовили понад шістсот карт запрошуючих на віче. З 30 учасників майже всі зголосили ся ваяти участь в вічу. — *Учасник.*

— **З Бродів.** Загальні збори в вит. тов-а кред. «Самовича» в Бродях відбудеь ся дня 9. червня о 3. год. понод, в льокалі товариства із звичайним порядком денним.

— **З Залічків.** Дня 30. с. м. відбуде ся святочне отворєнє новозаснованї «Рускої Бесіди». Початок о 7. год. вечер. Вступ вільний.

— **П. Дмитро Нашубинський,** вложив на виділі інженерії в львівській політехніці другий іспит державний з відзначенєм. П. Нашубинський знаний нашій публиці яко талановитий композитор, як свідчить видана ним перед двома роками збірка народних пісень на цитру.

— **В Добрушїні** заснувала ся «Спілка оцадноєти і позичок, стоваришенє зарєєстрованє з неограниченою порукою». Цілюю стоваришеня є: а) уділяти членам позички потрібні в господарстві, промислі і торговлі з фондів, які спілка на тую ціль збирає при помочи спільної необмеженої поруки своїх членів; б) дати можливість поміщурати на процент гроші заощаджені в той спосіб, що спілка приймає і опроцентує вкладки щадничі; в) підпирати творенє спілок і заробкових та господарських стоваришень в окрузі спілки. Настоятелем заряду спілки є о. Йосиф Долошицкий, місцевий парох.

— **Про руско народний театр** пишуть нам в Сянока: Нарочно вибрав ся в дня 21. с. м. до Сянока, щоб приглянути ся нашому однокому театрови, котрий там через три тижні гостив. Сего дня grano «Барона циганського». Орхестра під умілою батутою п. Коссака виявляє великий поступ. Хори вшкolenі, голоси добрі, хоть баси вимагають побільшеня. П-ва Кравчуківна в роли Арсени і п-ні Рубчакова в роли Сафії-циганки ривалізували зі собою, виконуючи свої партії зі смаком і прецизиею, не дивно проте, що зібрана численно публица нагороджувала наші артистки — прикрасу нашої сцени — богатими та грімкими оплесками. П. Рубчак в роли годовця безріг виказав багато комізму, котрого брак сильно давав ся відчути у п. Шеремети — комісара моральности. П. Костів співав прехорошо — а і гра его вказує на те, що молодий артист працює над собою. Годить ся спізнати і про п-ню Осиповичеву, котрої гри безумівно нич закинути не можна. Разив граф Гомонай (п. Осипович), у котрого ані голосу, ані арозуміння ролі, ані гри не можна було заримітити. Стілько що-до гри наших артистів. Саля переповнена — публица жидівско-польска, де-и-еде видно було суганну пав-отця. Годі здержатись від одної уваги під адресою п. директора Губчака, котрий не вважав за відповідне повідомити сусідні міста, як Коросно і Ясло, про приїзд рускої трупи, до Сянока. Се належалось конче вчинити — в тих містах досєть Русинів, — котрі з приятністю були-б перейхались, наколиб знали репертуар театру. — В неділю відспівав хор нашого театру велику Службу Божу в церкві сянічкїй. Зібраний численно наряд з одушевленєм слухав могутого хору, а з приятністю завважали ми, що і сам п. Губчак приняв участь в хорі своєї дружини. — *І. К.*

— **Ув'язненє обманця.** У Відні арештовано оводі Фелікса Дерфлера, який як видавець Gendarmen Zeitung допустив ся обманств. Дерфлерови поручено на зборах жандармських у Відні поробити вступні кроки до збираня складок на дїм для сиріт по жандармах. Дерфлер, замість прибрати собі кого до комітету, почав на власну руку збирати складки, а на відозвах підписував дівчата, які працювали в его бюрі. Зі складок зібрав Дерфлер дуже малу квоту. Gendarmen Zeitung мала — як доносять — 25 сталих передплатників.

— **Градова туча.** В Бібрці під Львовом і в сусідних селах, положених на полудне, лютилась сильна буря з градом минулого тижня в середу. Буря надїйшла від західної сторони. Серед сильного дощу посипав ся град, який своєю величною дохидив волосских оріхів. Найбільше шкоди заподїяла буря в селі Суходолі. Град побив там велику скількість дробу, особливо гусей і качок, які захопив на пасовиську і понизив засїви. То,

що могло остатись перед градом, знищила дощова вода.

— **Під колесами поїздів.** На станції Хриплін коло Станиславова поїзд переїхав вчера на смерть Людвика Хелповича, списувача возів. — Між Радимном а Перемислем переїхав поїзд поручника 10. п. п. Ринарда Гаса, який перед тим стрілив до себе з револьвера і повалив ся на шини. Поїзд прямо розшматував тіло Гаса.

— **Воєнні кореспонденти** європейских і американських газет, вислані до Японії, мусяти довгий сидіти в Токіо, заки японське правительство дозволило їм вибрати ся на поле війни. Кожний з тих кореспондентів описав свій тодішний побут в Токіо в більше або менше гумористичний спосіб. Дописуватель медіолянського Corriere della Sera прислав своему дневникови таку допис: Білярдова саля готелю «Імперіаль» в Токіо находить ся в добі такого буйного розцвіту, якого ще ніколи доси не зазнала. Від рана до ночи і від ночи до рана аж глітно там від людей. Є там всі народности — справдішна Вавилонська вежа. Одні в чоботах з острогами, инші в шпортових черевиках. Одні вбрані в кабати війскового крою, инші в дивачних блюзах, инші в ловецьких костюмах. На головах бурські капелюхи, шпортові шапочки, тропікальні шоломи. Гадав би хто, що се череда торговців коней, глядачів золота або фермерів. А се лише воєнні кореспонденти з Європи і Америки. Мимо страшного вигляду ті панове роблять вражєнє, немовби приїхали на білярдовий турній. Від кількох місяців они не бачили иншого поля, крім зеленого стола, инших куль, крім куль зі слонової кости, инших багнетів, крім білярдових кійв. Від часу до часу впадає кельнер і кричить: «До телефону!» Саля випорожниє ся сейчас, а в хвилину пізнійше цілий легіон воєнних кореспондентів стоїть в ряді, аби вислухати «найсвіжіших новин». Урядові новини «виставляє ся» в будинку міністерства заграничних справ в салі «призначеної виключно для преси». Один з урядників має порученє телефонувати до готелю «Імперіаль», коли стане ся щось нового. По годині женуть телеграми прямо неімовірної довжини до Америки і Європи. — По довгим ожиданю позволено кореспондентам виїхати на воєнний терен. Міністерство війни дало кождому японський паспорт з множеством таємних стемплів. Поділено їх на три відділи і прилучено до трех армій. Кожний кореспондент мусяти мати свого коня, шатро, слугу, а на руці перенаску з назвою свого дневника. Вільно їм уживати лише англійської мови. За перевіз до Корей кореспонденти заплатили звичайну таксу. Перед відїздом они мусяти підписати заяву, що лише те будуть телеграфувати, що перейде через цензуру японського штабу.

Русини! Пам'ятайте на народний фонд!

Наука, штука, література.

Некритичні критики.

Література, що живе серед так тяжких обставин, як наша, потребує критики та рецензії, коли не доброї, гарної і умної (бо о таку не легко), то по крайній мірі обережної і щирої.

В літературі, якої річний доробок іде на тисячі, можна над деякими книжками перейти собі в легким серцем та з усмішкою на лицю до порядку дневного, але там, де річно виходить заледви 300 книжок, мусяти ся поступати зовсім инакше. Жартами та глумованєм не доходить ся до нічого. Вони добрі годі, коли маємо до діла з воторичними графоманами і з вишколеною публицою, але говорити про поважну драму в насмішках та ще перед загалом, який і так за мало интересуєт ся своєю літературою та не має до неї належного довір'я — се прямо не годить ся. Може собі Фельдман сказати: i wszelkiego innego rodzaju «Zmogy», але не вільно нікому з нас травестувати се на: всякого рода «Кари совісти» — а не вільно тому, бо се в твір поважний і «Zmogam» не під пару. Виступає польска критика проти конкурсів — се їй вільно. Але, наколи наш конкурс не дали-б нічого більше, лиш «Украдене щастє», «Учителя» та «Кару совісти», то вже вони нам дали багато! Так само в справі будови театру. Вільно комусь бути скептиком та не вільно ему ширити того скептицизму в хвили, коли загал береть ся той театр будувати. Одно таке питанє, навіть в добрій вірі поставленє: «Чи не за скоро ми будемо театр?» може зневірити неодного.

Я не кажу, щоби ми кождий твір і кожду гадку зараз хвалили, противно можна єї згнати, коли вона зла або нещаслива, але не вільно

єї підіймати на сьміх і то в поважному органі. Хто знає, серед яких умов працюють наші письменники та як до них відносять ся читаючий загал, той насьмішками та жартами не схоже підкопувати їм ту крихітку довіря, яке собі здобули.

На насьмішки та глузovania є гумористичні органи, з поважного місця треба говорити поважно.

Хто читає наші часописи, догагаєть ся, до чого я се кажу, а мабуть не потребує додавати, що говорю щиро і без упереджень.

Богдан Лепкий.

До сих справедливих заміток, за які я дуже вдячний авторови, бо єго чей ніхто не зможе підозрівати о яку-небудь сторонничість — додам ще і від себе кілька уваг. В дотичній критиці не тільки промахнув ся критик в тім напрямі, що вказує п. Б. Л., але ще і вдіяв доскульну кривду нашим аматорам. Є се люди всі на становисках, або з висшим образованием, які тільки з любови до штуки і до рідного слова піднімають ся великого а невдячного серед нашої суспільности труду, олицьотворювати плоди нашої драматургії. Ніхто з тих аматорів не продає свого талану за гроші, ані не думає ніколи жити зі штуки. Тож і критика повинна бути на стілько оглядною, що коли не може похвалити яку креацію, то нехай бодай промовчить безуспішні старання, або що найбільше вкаже на похибки під адресою сценічної особи, пр. якого Івана, Грицька, Левка і т. и. Але се вже мушу назвати великим нетактом, коли зраджує ся повне імя аматора — яке не було друковане на афішу — тільки на те, щоб єго скритикувати в доскульний, а при тім ще і зовсім несправедливий спосіб. Як автор одної з представлених штук, я був вповні вдоволений з гри виконавців, відповідної начеркненим тчам, а так само в інших двох штуках сама публіка заявляла живе вдоволенє в поодиноких хвилях оновідної, під кожним зглядом поправної гри аматорів.

Лев Лопатинський.

Телеграми

з дня 27. мал.

Будапешт. Вчєра о 3¼ год. пополудни виїхав цісар до Бруку н. Лит. на інспекцію війска.

Медіолян. Чутки про оруженя в Італії стверджують ся. Італійське міністерство маринарки наміряє побудувати углеву стацію і великі магазини в Анконі.

Білгород. Коронація короля Петра відбуде ся в перших днях серня в тутешній катедрі.

Берлин. Berl. Tageblatt доносить, що в Брайсгау протестантський пастор др. Рігер стрілив до фрибурского архієпископа д-ра Нєрбера, але не влучив. Рігер нездужає на манію переслїдованя.

Надіслане.

ОКУЛІСТ

Др. ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ

ординує

при ул. Личаківській ч. 19 А від 11—12 і від 4—5.

Читайте!

Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоб в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видає сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. „**ПОЕЗИИ Т. ШЕВЧЕНКА**“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнішою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських класиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опушту. Висилає ся тільки за надісланєм 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСЬВІТИ“** у **Львові** (Ринк ч. 10.).

В книгарни Товариства ім. Шевченка і в книгарни Ставропигійській можна дістати отсі праці видані проф. д-ром Ів. Копачом:

Будучність гімназий. Ціна 1 К.

Партийна політика і морал. Ц. 50 с.

Родинне житє (під розвагу руским «соколицам і паннам»). Ц. 50 с.

Соціалізм, етика і політика (під розвагу «старшим і молодшим»). Ц. 50 с.

Три перші праці зладжені на основі творів професора берлинського університету д-ра Фрідріха Паульзєна.

Всілякі КУПОНИ

вильосовані

цінні папери

виплачує без потрученя
провізії або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ

Гіпотечного.

Александр Стефан — В. Щурат.
УЧЕБНИК французької мови
Часть I. Апробований для всіх середних женських шкіл.
Примірник оправлений в полотно 2 К 50 с. (на поchtову пересилку 15 с.). Купити можна лиш в Рускім Інституті для дівчат в Перемішлї.

Християнський Календар МІСІОНАРЯ
на 1904 рк

коштує лишє 50 сот., а з поchtовою пересилкою 60 сот. Змієт богатий, ілюстрації гарні. При закупи більше примірників вельми значний опуст. Висилає лишє за готівку: *Видавництво Чина св. Василя В. в Жовкві.*

Найновіший твір
Л. Лопатинського

„ПАРАЦЯ“

комедия в 3 актах зі сьпівами

(з побуту літників)

відзначає ся невичерпаним ювіяльним гумором і жвавим діяльогом. Ся комедия збогачує знатно галерию типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розмішена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедия надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії упростіженим недотепом, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

— Ціна 2 кор. —

Набути можна у накладчика **С. Горука** у Львові, пл. Домбровського ч. 1, і в книгарнях.

ОБЕЗПЕЧАЙТЕ БУДИНКИ, ДВИЖИМОСТИ, ЗБІЖЕ І ПАШУ

против огневих пжид

в одинокім рускім Товаристві асекураційнім

„ДНІСТЕР“

ТОВАРИСТВО ДНІСТЕР опирає ся на взаїмности членів, то значить, звертає членам щорічну чисту надвижку. Звороти виносили за р. 1900, 1901 і 1902 суму 219.332 кор. т. є 8%.

ШКОДИ ліквідує **ДНІСТЕР** скоро при участі місцевих членів і делегатів. Від 1893 до 1903 виплатив **ДНІСТЕР** відшкодовань на суму 4.161.669 кор.

ФОНДИ ДНІСТРА з кінцем 1903 р. виносять 1.013.691 кор. і уміщені в пупілярних цінних паперах.

ПОЛІСИ ДНІСТРА приймає при позичках Банк краєвий і каси ошадности.

АГЕНЦІИ ДНІСТРА находять ся у всіх містах, місточках і многих селах і легко кождому обезпечити ся через агента; **ДНІСТЕР** уділяє агенції господарям, де єще на більший округ нема агенції. Агенти заробили вже 537.815 кор. провізії.

НА ЖИТЕ треба обезпечити ся через **ДНІСТЕР** в Товаристві краківскім; власну провізію від таких обезпечень дає **ДНІСТЕР** на рускі добродійні ціли; тому на жите обезпечайте ся тільки через **ДНІСТЕР**.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР“

у Львові, ринк 10, в домі „Просьвіти“.

До Америки Лінія Кунарда.

Високе ц. к. Наміснацтво рескриптом з дня 29. цвїтня 1904 до ч. 56635 приняло до затверджуючої відомости

утворенє у Львові заступства „перевозового товариства“ 92(5—5)

„Cunard Steam-Ship Company Limited“

в Ліверпудлю і обнята заступства тогож для Королїства Галичини з великим Князівством Краківским через п. Йосифа Айлього (Eile).

Найліпший перевіз осіб і товарів на лінії Триєст-Америка.

Бюро заступства: **Львів, ул. Браєрівска.**